

Úvod do studia literatury a literární vědy

PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D.
podzim 2017

Základní údaje o kurzu:

- Uvedení do problematiky studia literatury
- Uvedení do dějin a základních problémů literární vědy

- Studium literatury
- Literární věda?
- Je možná věda o literatuře?
- Jak studovat literaturu?
- Co je předmětem studia? Co je literatura?

Předmět studia: literatura (?)

Seznam

Pět kilogramů cukru,
1l mléka,
10 rohlíků,
tři balíčky čokolády
a dva balíčky kávy,
- něco k snídani,
co máš rád.

Podzim

Shrabovat listí v parcích, jaká klidná
práce.
přecházet sem a tam a pomalu se
vracet,
jako se vrací čas, jako se vrací dálka,
nostalgická jak známky na obálkách.

Našel jsem dopis, jenom tužkou psaný,
Smazaný deštěm, zpola roztrhaný.

Ó dobo dopisů, kde jsi, kde jsi?
jak Rilke psal jsem dlouhé dopisy;
teď mlčím, sbohem, přišel listopad.
Ryšaví koně vyjíždějí z vrat.

Literatura?

- písemnictví
(písemně zaznamenané projevy)
- texty (l. *textum* = tkanina)
- věty
- Slova == slovesné umění

literatura z lat. *littera* =
písmeno

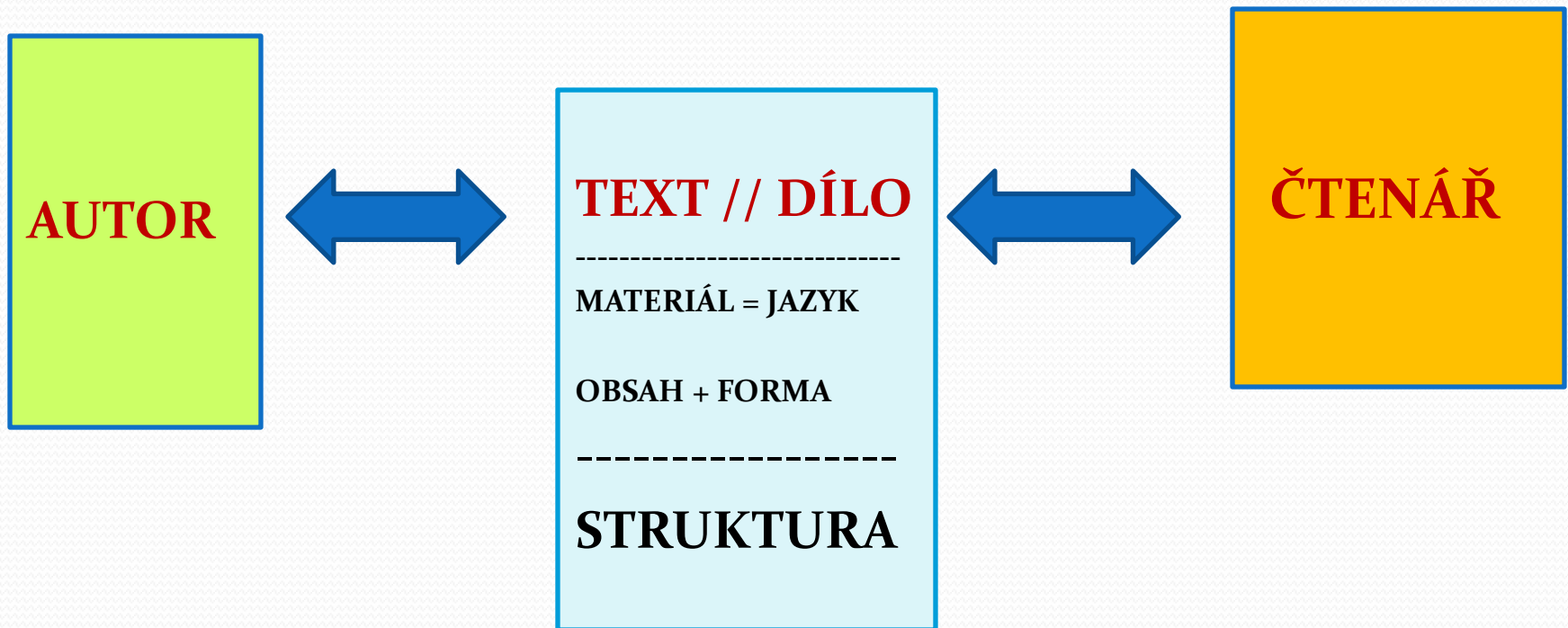
/.../

Ó moře, moře, život pospíchá,
ó moře, čím je ti mé hoře.
Z tichosti vzejít, přejít do ticha,
ó moře, moře, život pospíchá,
jako tvé vlny, jako roste tráva,
i když se skončí nikdy
nepřestává,
hvězdy jsou větší než tvůj svit,
pták vzlétá, člověk by chtěl žít
a hyne rychle jako jitřní zoře,
ó moře, čím je mi tvé hoře!

Literatura:

- Slovesné umění = jedno z mnoha umění
- Umění jako estetické osvojení světa a života
- Texty/slova + estetická funkce (zvl. způsob zpracování, výběr materiálu, estetické vyjádření a prožití atd.)
- Vědecké poznání a umělecké pochopení

Literární komunikace

Co je literatura?

- Množství názorů a přístupů
- Množství metod a způsobů studia

Náplň kurzu:

- Literatura a poznávání literatury (základní nástroje, pojmy a problémy)
- Literární věda a dějiny literární vědy (tj. myšlení o literatuře)
- Četba

ROZVRH KURZU

1. požadavky k ukončení; absence, omluvy; závěrečný test;
2. rozvrh hodin; konzultační hodiny;
3. znalost povinné literatury

Studium:

- Způsoby čtení literatury
- Čtenářský deník
- Záznamy a výpisky
- Způsoby bibliografických zápisů
- Psaní
- Tvorba vědeckých prací
- Plagiátorství

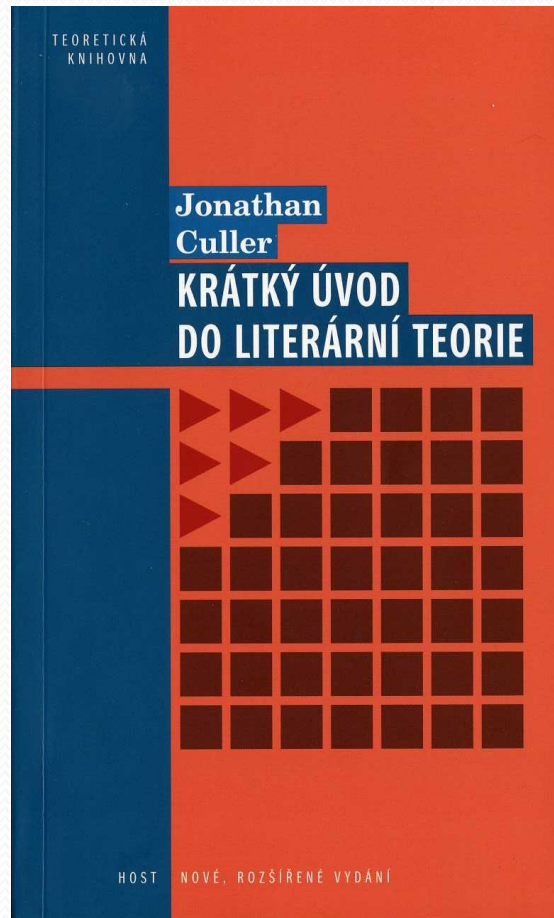
Zdroje:

- Knihovny, archivy
- Budování vlastní knihovny
- Internet = nutnost výběru a hodnocení dat
- Elektronické zdroje (weby, literatura, nakladatelství)

Zdroje pro literární vědu (ÚČL AV ČR)

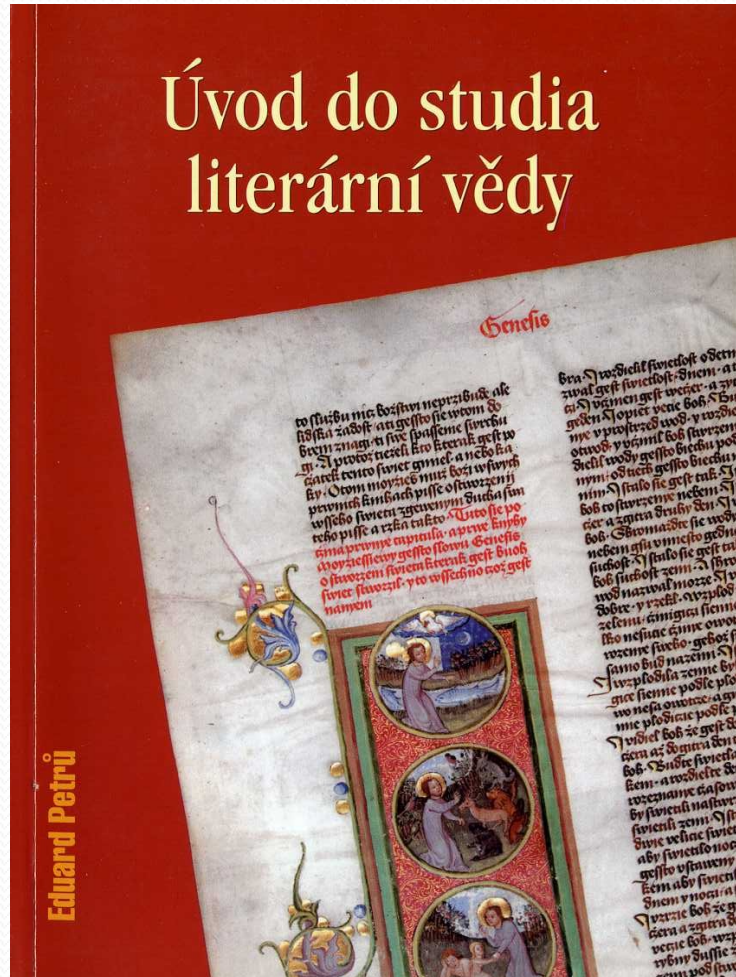
www.ucl.cas.cz

Studijní literatura: přehled

Základní literatura: Úvody

Úvod do studia literární vědy

Robert Ibrahim · Petr Plecháč · Jakub Říha

Úvod do teorie verše

1	TEORIE VERŠE 7
2	VERŠ A PRÓZA 9
3	PROZÓDIE 13
3.1	Slabika v češtině 13
3.2	Kvantita (délka) v češtině 14
3.3	Přízvuk v češtině 14
3.4	Přízvukové takty 15
4	VERSIFIKAČNÍ SYSTÉMY 17
4.1	Sylabický verš 18
4.1.1	Dieréze 18
4.1.2	Klauzule 19
4.2	Časoměrný verš 20
4.2.1	„Sylabická časomira“ („kvantitativně sylabický verš“, „sylačasomira“, aiolská metrika) 21
4.2.2	„Řízná časomira“ 22
4.3	Tónický verš 27
4.4	Tónový verš 27
4.5	Sylabotónický verš 27
5	NOVĚČESKÝ SYLABOTÓNISMUS 29
5.1	Korespondence jazyka a metra 31
5.2	Metrum a rytmus 36
5.2.1	Metrická verš 38
5.2.2	Metrické verše 39
5.3	Inscipit, klauzule 40
5.4	Stopa, césura, šiereze 42
5.5	Rytmický slovník 43
5.6	Verš a věta
6	POLYMETRIE, RŮZNOTOPÝ, BEZROZHĚRNÝ, UVOLNĚNÝ, VOLNÝ VERŠ 51
6.1	Polymetrie
6.2	Různotopý verš 51
6.3	Bezrozhěrný verš 52
6.4	Uvolněný verš 54
6.5	Volný verš
7	RÝM
7.1	Rýmovaný a nerýmovaný verš 61
7.2	Rým a versifikační systém 61
7.3	Kanonizace, dekanonizace, kanonický rým 61
7.4	Popis rýmu 62
7.4.1	Fonetická rovina 62
7.4.2	Sémantická rovina 70
7.5	Sylabický rým 78
7.6	Rým ve volném verši 78
8	STROFIKA 81
8.1	Nestrofický verš 82
8.2	Strofický verš 83
8.2.1	Časoměrné strofy 83
8.2.2	Sylab(otón)ická strofika 86
9	VERŠ A VŮZNAM 101
10	VERŠ A PŘEKLAD 103
11	DĚJINY ČESKÉHO VERŠE 107
12	TRADIČNÍ ROZMĚRY 111
12.1	Hexamet a pentamet 111
12.2	Blankvers 116
12.3	Alexandrin 118

The image shows the front cover of a book. The cover is a light, off-white or pale green color. The title is printed in a blue, sans-serif font, centered on the upper half of the cover. The author's name is printed in a smaller, blue, sans-serif font, centered on the lower half of the cover. The book is set against a white background with a decorative blue and white wavy border at the top.

TEORIE
LITERATURY
PRO UČITELE

Josef Peterka

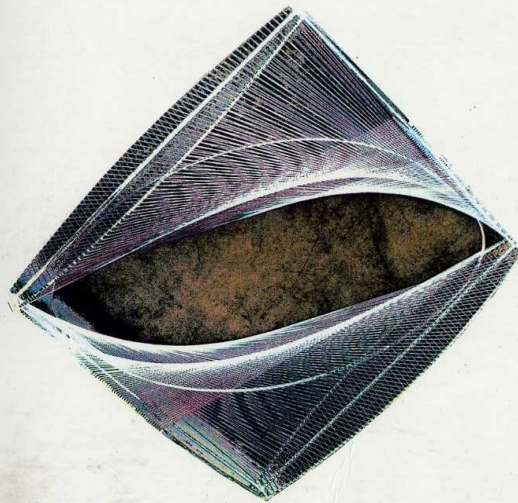
Poetika

ČESKOSLOVENSKÝ
SPISOVATEL
PRAHA

Josef
Hrabák

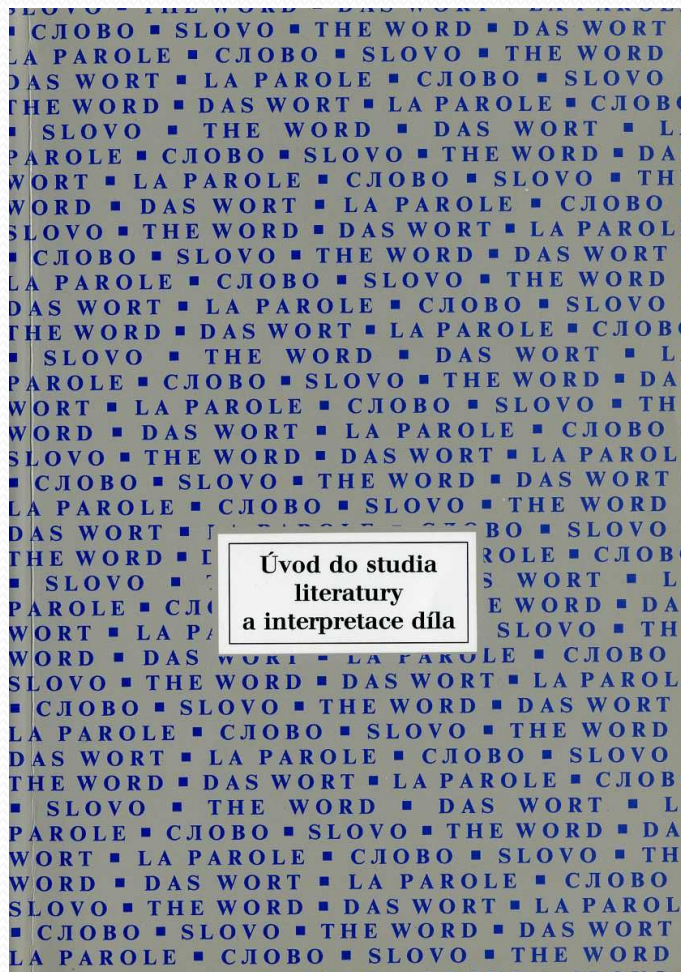
RENÉ WELLEK / AUSTIN WARREN

TEORIE
LITERATURY

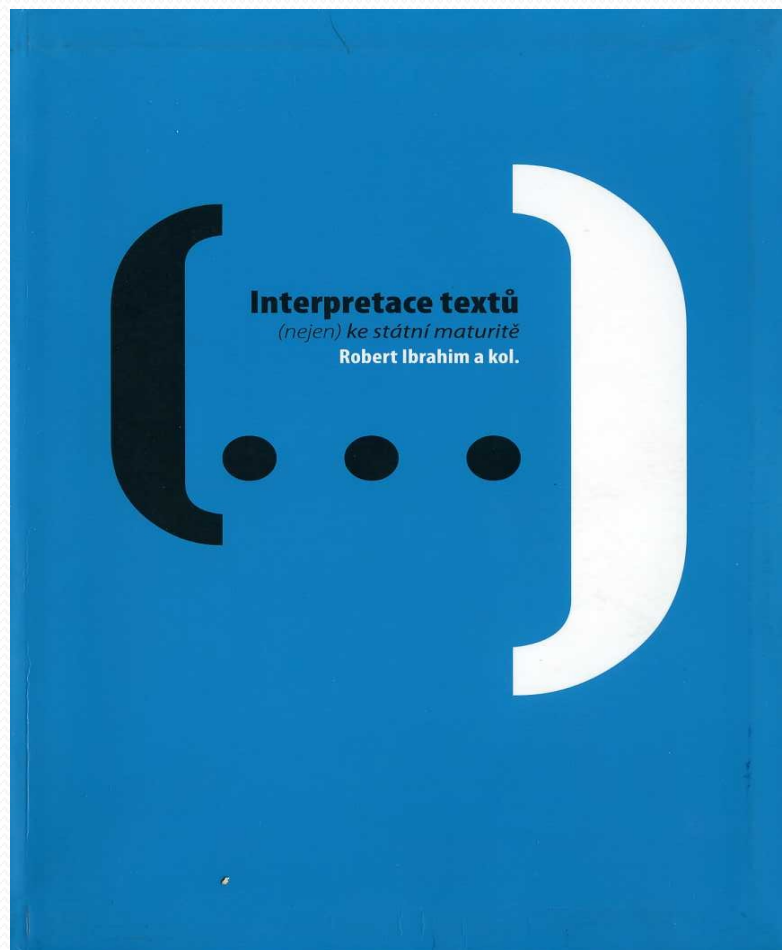

**Terry Eagleton Úvod
do literární teorie**

Úvod do studia
literatury
a interpretace díla

Interpretace textů

(nejen) ke státní maturitě

Robert Ibrahim a kol.

TEORETICKÁ
KNIHOVNA

Petr A. Bílek

**HLEDÁNÍ
JAZYKA
INTERPRETACE**

k modernímu
prozaickému textu

HOST

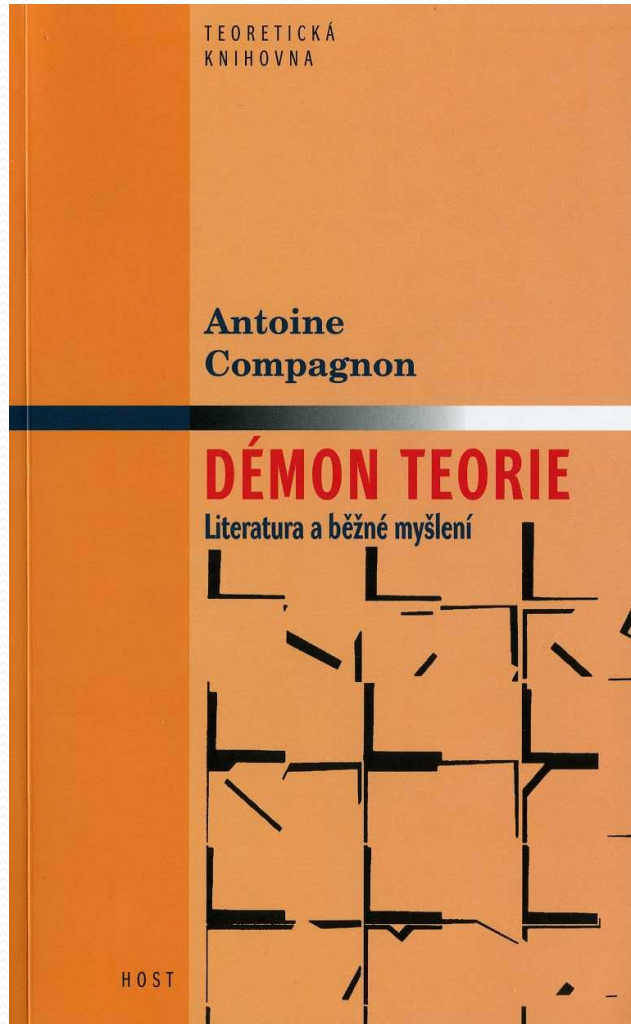
TEORETICKÁ
KNIHOVNA

**Antoine
Compagnon**

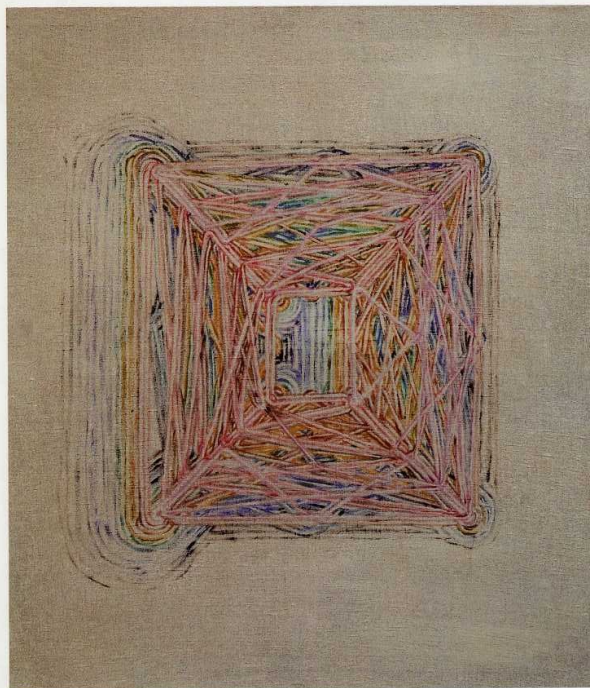
DÉMON TEORIE

Literatura a běžné myšlení

HOST

...na okraji chaosu... Poetika literárního díla 20. století

Daniela Hodrová a kolektiv

T O R S T

Pohledy zblízka: zvuk, význam, obraz

Poetika literárního díla 20. století

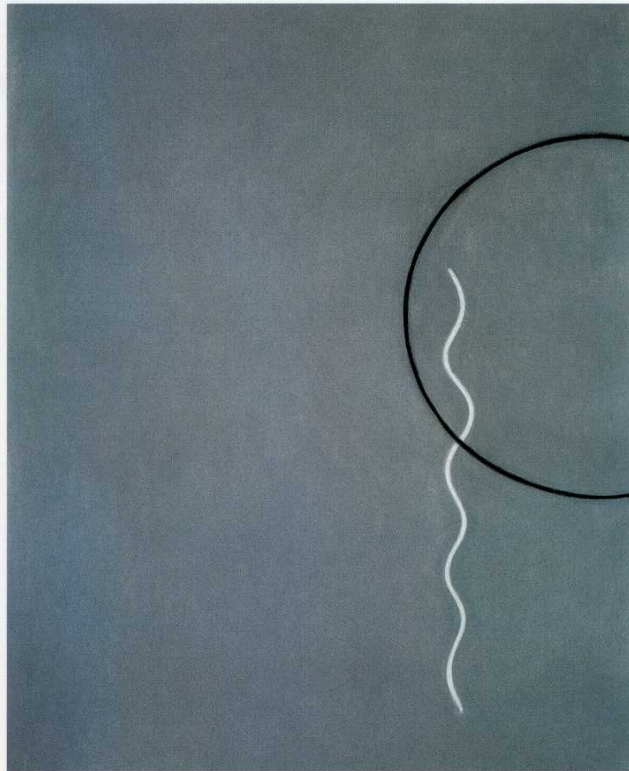

TORST

Miroslav Červenka / Milan Jankovič / Marle Kubínová / Marie Langerová

Na cestě ke smyslu

Poetika literárního díla 20. století

T O R S T

**Miroslav Červenka / Jiří Holý / Zdeněk Hrbata / Milan Jankovič /
Alice Jedličková / Lenka Jungmannová / Marie Kubínová /
Marie Langerová / Zdeněk Mathauser / Nina Vangeli**

IRÍ
OPELÍK

JAK ČÍST
POEZII

JIRÍ

BRABEC

MIROSLAV

ČERVENKA

MOJMÍR

GRYGAR

VLADIMÍR

KARFÍK

VĚRA

KARFÍKOVÁ

ZDENĚK

PEŠAT

Jak se dělá báseň

*Uspořádal
Jan Zábrana*

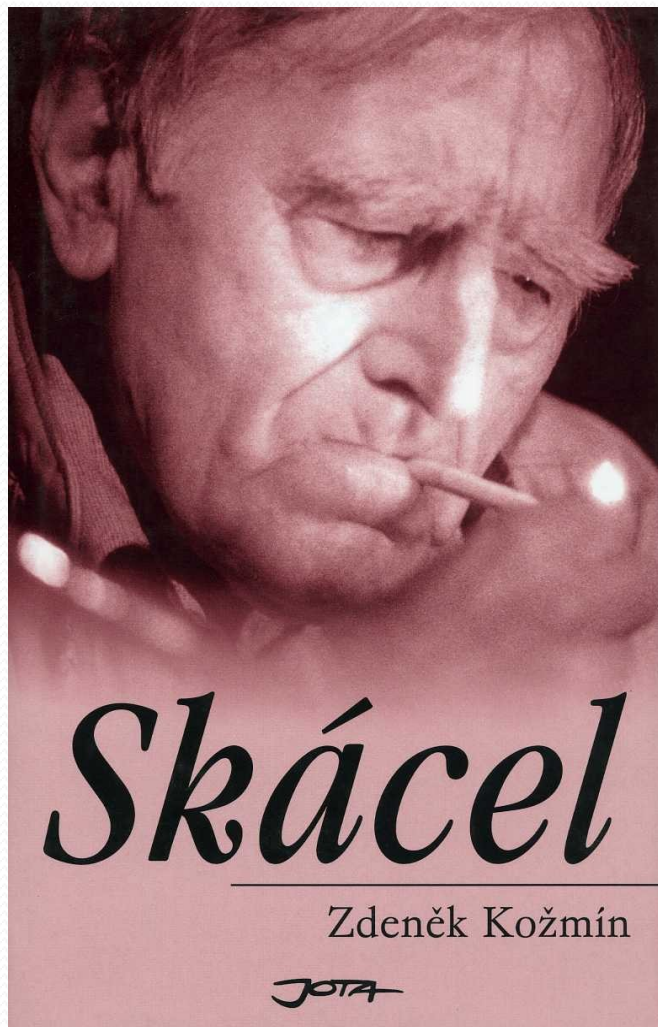
Mladá fronta

*Edgar Allan Poe
Louis Aragon
Stephen Spender
Jiří Kolář
Allen Ginsberg
Hans Magnus Enzensberger*

INTERPRETACE BÁSNÍ

Zdeněk Kožmín

Skácel

Zdeněk Kožmín

JOTA

Dušan Karpatský

Labyrinth literature

Eds. RICHARD MÜLLER a PAVEL ŠIDÁK

Slovník novější literární teorie Glosář pojmů

ACADEMIA

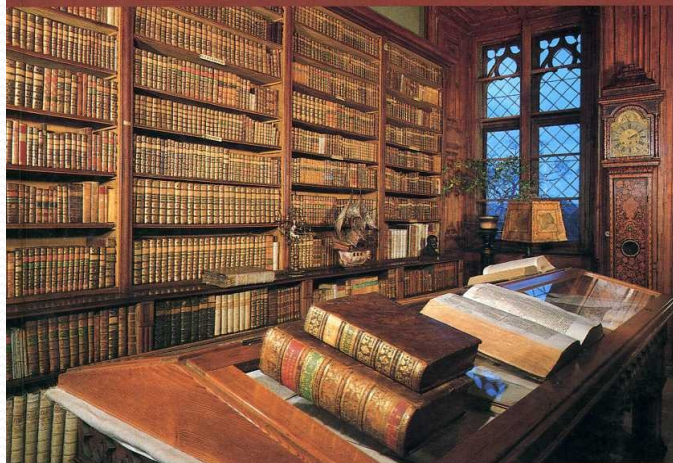
LITERÁRNÍ ŘADA

Lexikon teorie literatury a kultury

Ansgar Nünning (ed.)

Rozšířeno o 45 českých hesel

PANORAMA ČESKÉ LITERATURY

LITERÁRNÍ DĚJINY OD POČÁTKŮ DO SOUČASNOSTI

JAN LEHÁR
ALEXANDR STICH
JAROSLAVA JANÁČKOVÁ
JIŘÍ HOLÝ

ČESKÁ LITERATURA

OD POČÁTKŮ K DNEŠKU

NAKLADATELSTVÍ
LIDOVÉ NOVINY

Pavel Janoušek a kolektiv

DĚJINY
ČESKÉ
LITERATURY
1945–1989

I. 1945–1948

Academia

ALENA FIALOVÁ (ed.)

V souřadnicích mnohosti

Česká literatura první dekády
jedenadvacátého století
v souvislostech a interpretacích

ACADEMIA

LITERÁRNÍ ŘADA

Slovník

A U T O R Ů

literatury

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

2.

Čeští

S P I S O V A T E L É

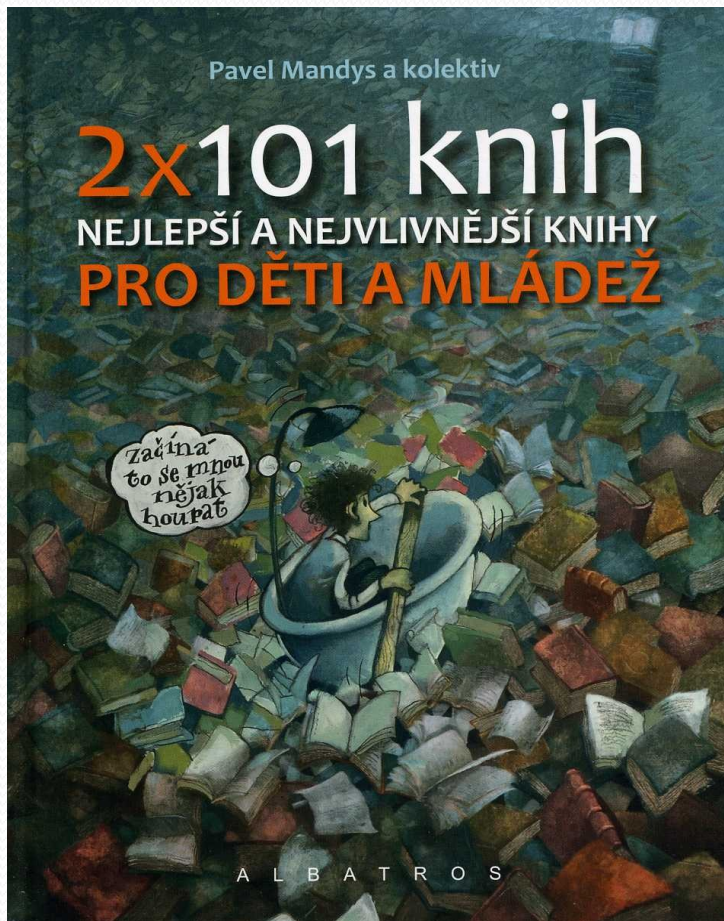
Pavel Mandys a kolektiv

2x101 knih

NEJLEPŠÍ A NEJVlivnější knihy
PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Začíná
to se mnou
nějak
houpát

A L B A T R O S

čes
ká
lite
ratu
ra

3 — 2015

63

ústav pro českou literaturu av čr

SLOVO
a
SLOVESNOST

3

76/2015

ISSN 0037-7031